

Radosław NIWIŃSKI*

OZNACZANIE KLUBÓW SPORTOWYCH – DODATEK „SPORTOWA SPÓŁKA AKCYJNA”

IDENTIFICATION OF SPORTS CLUBS - “SPORTS JOINT STOCK COMPANY” SUPPLEMENT

Streszczenie: Współcześnie w lidze zawodowej w grach zespołowych mogą występować jedynie spółki akcyjne. Jednakże, pomimo że sportowa spółka akcyjna została usunięta z polskiego systemu prawnego na mocy ustawy o sporcie kwalifikowanym z 2005 r., a wyznaczony przez ustawodawcę termin na dostosowanie form działania klubów sportowych do wymogów tejże ustawy już dawno upłynął, dalej można zaobserwować wiele klubów sportowych posługujących się oznaczeniem zawierającym dodatek „sportowa spółka akcyjna”. Niniejszy artykuł ma na celu zbadanie przyczyn, a następnie dokonanie oceny zgodności z prawem posługiwania się powyższym oznaczeniem. Ponadto stanowi także próbę wskazania potencjalnie najkorzystniejszego rozwiązania w przedmiotowym zakresie.

Słowa kluczowe: spółka akcyjna, sportowa spółka akcyjna, firma, Krajowy Rejestr Sądowy, oznaczanie

Received: 07.2016

Abstract. Nowadays only joint stock companies are able to take part in Polish professional leagues. Despite the fact that sports joint stock was removed from the Polish legal system in 2005, we can still observe a number of sports clubs functioning in law and business transactions as sports joint stock companies. This article refers to the main reasons for using identification „sport joint stock company” by current sports clubs. Moreover, the author tries to assess compliance of using this identification with the article 305 of the Code of Commercial Companies. Consequently, the author also considers possible solutions to the problem of illegal identification.

Key words: Joint stock company, sport joint stock company, firm, National Court Register, identification

Accepted 10.2016

* Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku

ZAGADNIENIA WPROWADZAJĄCE

W dobie ekspansywnej komercjalizacji i profesjonalizacji sportu występujących na wielu jego płaszczyznach ustawodawca staje przed trudnym wyzwaniem należytej organizacji sportu, którego to rola przestała już ograniczać się jedynie do aktywizacji społeczeństwa. Współcześnie wskutek obserwacji chociażby dynamiki wzrostu relewantności sportu dla gospodarki narodowej można dokonać konkluzji, że wymiar gospodarczy sportu zrównuje się z pierwotnie przyświecającym mu wymiarem społecznym [por. Fundowicz 2013, 21-29]. Jednak gospodarcze znaczenie sportu nie ogranicza się jedynie do sektora publicznego. Z uwagi na nieustannie rosnące zainteresowanie społeczne aktywnością fizyczną mogące przyczynić się do osiągnięcia wymiernych korzyści ekonomicznych coraz więcej klubów sportowych decyduje się na prowadzenie działalności gospodarczej, której przedmiot nie ogranicza się już jedynie do działalności *stricte* sportowej [Szwarc 2000, 65-66]. Obecnie pozasportowa działalność gospodarcza klubów sportowych obejmuje chociażby typową działalność marketingową, handlową, edukacyjną, świadczenia usług gastronomicznych czy wynajmu i zarządzania nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi [informacja na bazie wydruku z Centralnej Informacji KRS dotyczącego spółki pod firmą Legia Warszawa S.A.,

<https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t,>].

GENEZA SPORTOWEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ

Na przestrzeni lat wraz z sukcesywnym rozwojem tej sfery aktywności ludzkiej, a także w odpowiedzi na dokonujące się zmiany polityczne i gospodarcze katalog podmiotów realizujących cele i zadania w zakresie sportu ulegał stopniowemu rozszerzeniu. Droga od ścisłej reglamentacji ustawowej do nieinterwencyjnego modelu regulacji prawno-sportowych w przedmiotowym zakresie prowadziła od stowarzyszeń kultury fizycznej do spółek kapitałowych [Baczewski 2005, 51-55; Radke 2007, 145-148].

Pierwszym efektem postępującej gospodarki rynkowej w aspekcie form organizacyjno-prawnych klubów sportowych było wprowadzenie do obrotu prawnego, obok dotychczas funkcjonujących stowarzyszeń kultury fizycznej sportowej, spółki akcyjnej. Tym samym przyjęto dychotomiczny podział sportu na amatorski i profesjonalny. W świetle art. 3 pkt 6 ustawy o kulturze fizycznej [Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. - akt uchylony przez ustawę z dnia

25 czerwca 2010 r. o sporcie z wyjątkiem art. 43] sport profesjonalny, w odróżnieniu od amatorskiego, wyróżniał przede wszystkim zarobkowy charakter. Wobec powyższego do współzawodnictwa o charakterze amatorskim została przewidziana forma stowarzyszenia kultury fizycznej. Z kolei sportowa spółka akcyjna, na mocy art. 29 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej, została uznana za jedyną dopuszczalną formę prawną funkcjonowania klubu sportowego w zakresie sportu profesjonalnego [Szwarc 2000, 61-62]. Innymi podmiotami, które mogły prowadzić działalność w zakresie sportu profesjonalnego, były jedynie polskie związki sportowe. Zgodnie z pierwotnym brzmieniem art. 6 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej kluby sportowe, które nie uczestniczyły we współzawodnictwie sportowym (w rozumieniu art. 3 pkt 7 tejże ustawy), mogły być tworzone w innych formach organizacyjnych, aniżeli wspomniane wyżej stowarzyszenia kultury fizycznej i sportowe spółki akcyjne.

CHARAKTERYSTYKA SPORTOWEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ

Sportowa spółka akcyjna była określana jako „szczególny rodzaj spółki kapitałowej” [Cajsel 2001, 50] albo „osobny podtyp spółki akcyjnej” [Kaliński, Koszowski 2011, 33]. Miała ona stanowić odpowiedź na postępującą profesjonalizację sportu i specyfikę, zarówno klubów sportowych jako przedsiębiorców, jak i reguł, którymi rządzi się rywalizacja sportowa. Ustawodawca, wprowadzając do obrotu prawnego formę sportowej spółki akcyjnej, miał na celu m.in. usprawnienie działalności klubów sportowych pod kątem organizacyjno-finansowym, które stanowiło niezbędny warunek podjęcia przez nie skuteczniejszej rywalizacji na arenie międzynarodowej (głównie z klubami sportowymi z krajów Europy Zachodniej) [Kaliński, Koszowski 2011, 33]. Wyrazem tych intencji był chociażby art. 32 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej stanowiący, że sportowe spółki akcyjne musiały mieć siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Interes rodzimego sportu miała również zapewnić wynikająca z pierwotnej treści art. 32 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej konieczność posiadania co najmniej 70 % akcji wyłącznie przez osoby prawne i fizyczne, które nie były uzależnione od podmiotów zagranicznych. Jednakże należy zaznaczyć, że z uwagi na niezgodność powyższego przepisu z zagrożoną prawem Unii Europejskiej zasadą swobodnego przepływu kapitału, w obliczu aspiracji akcesyjnych Polski, dokonano jego skreślenia [Ustawa z

dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej – akt uchylony przez ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie]. Prezentowana zmiana podyktowana była również tym, że dotychczasowa regulacja paradoksalnie osiągnęła wręcz przeciwny skutek od zamierzonego. Gospodarka rynkowa w Polsce nie wykształciła wówczas dostatecznej liczby podmiotów na tyle silnych ekonomicznie, aby mogły zdecydować się na dofinansowanie znajdującego się dopiero we wstępnej fazie rozwoju sportu profesjonalnego [Cajsel 2001, 58]. Warto nadmienić, że pewną zachętą do inwestowania w profesjonalny sport był fakt, że dochody sportowych spółek akcyjnych, na mocy art. 32 ust. 7 ustawy o kulturze fizycznej, były wolne od podatku dochodowego od osób prawnych w części przeznaczanej na ich działalność sportową.

Sportowe spółki akcyjne, na mocy art. 31 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, działały na podstawie przepisów dotyczących spółki akcyjnej zawartych najpierw w kodeksie handlowym [Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r.], a następnie w uchylającym go kodeksie spółek handlowych [Ustawa z dnia 15 września 2000 r.], z uwzględnieniem zmian wynikających z ustawy o kulturze fizycznej. Przepisy ustawy o kulturze fizycznej miały charakter *lex specialis* względem przepisów kodeksu spółek handlowych i nie mogły podlegać wykładni rozszerzającej [Szwarc 2000, 63]. Sportowe spółki akcyjne posiadały osobowość prawną. Ich głównymi zadaniami, które należało wskazać w statucie spółki [Cajsel 2001, 56], w myśl art. 31 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej były m.in. uczestnictwo w profesjonalnych zawodach sportowych, promocja sportu oraz prowadzenie działalności na rzecz jego rozwoju. Sportowa spółka akcyjna mogła prowadzić także inną, pozasportową działalność gospodarczą, przy czym musiała ona mieć charakter uboczny, pomocniczy. Sprzeczną z celem ustanowienia instytucji sportowej spółki akcyjnej byłaby sytuacja, w której klub sportowy prowadziłby jedynie pozasportową działalność gospodarczą, nie uczestnicząc jednocześnie w zorganizowanych rozgrywkach sportowych [Biliński 2001, 11-13]. W rezultacie, zgodnie z art. 31 ust. 4 ustawy o kulturze fizycznej, sportowe spółki akcyjne legitymowały się członkostwem we właściwym polskim związku sportowym. Ustawodawca określając sfery aktywności sportowych spółek akcyjnych posłużył się jednak przede wszystkim społecznym wymiarem sportu. Sportowa spółka akcyjna mogła być klubem wielosekcyjnym, jednak

zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy o kulturze fizycznej, utrzymywała jedynie jedną sekcję w jednej dyscyplinie lub dziedzinie sportu.

Kolejna różnica w stosunku do „zwykłych” spółek akcyjnych wynikała z tego, że w przypadku sportowych spółek akcyjnych pokrycie kapitału zakładowego wkładem niepieniężnym miało niejednokrotnie kluczowe znaczenie w kontekście ich dalszego rozwoju. Przedmiotem aportu były na ogół obiekty sportowe, bazy treningowe czy obiekty klubowe wraz z wyposażeniem [Cajsel 2001, 52]. W praktyce zdarzało się, że przedmiotem wkładu niepieniężnego stawały się również karty zawodnicze, które miały wyrażać rynkową wartość zawodnika obejmującą także ekwiwalent za wykształcenie i rozwój zawodnika. Charakter prawny takiej karty zawodniczej nie był jednak jednoznaczny, gdyż była ona rozpatrywana z jednej strony jako papier wartościowy, z drugiej zaś jako znak legitymacyjny [Cajsel 2001, 60]. Zdaniem W. Cajsela, opowiadającego się za koncepcją karty zawodniczej stanowiącej *sui generis* znak legitymacyjny [2001, 63 i n.], z uwagi na to, że wartość rynkowa zawodnika jest wynikiem szeregu niedających się przewidzieć czynników (np. nagła kontuzja), co w rezultacie utrudnia w praktyce sporządzenie sprawozdania założycieli, a następnie jego rzetelne zbadanie przez biegłego rewidenta (zob. art. 311-312 kodeksu spółek handlowych), karta zawodnicza nie posiada zdolności aportowej [Cajsel 2001, 52-53]. Według innego stanowiska karta zawodnicza to jedynie dokument o charakterze czysto legitymacyjnym, gdyż uprawnia klub sportowy do dokonania rejestracji zawodnika we właściwym związku, która to stanowi warunek konieczny uprawniający do uczestnictwa sportowca w danych rozgrywkach. Wobec powyższego wkładem niepieniężnym do sportowej spółki akcyjnej miałyby być wówczas ekspektatywa uzyskania przez klub odstępujący (tj. klub znajdujący się w posiadaniu danej karty zawodniczej), kwoty transferowej z przyszłej umowy transferowej zawartej z klubem pozyskującym [Kaliński, Koszowski 2011, 94 i n.].

Niezwykle istotną różnicę stanowiła przede wszystkim sama wysokość minimalnego kapitału zakładowego, która w myśl pierwotnej treści art. 32 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej wynosiła 1 000 000 zł. Stanowiło to istotne odstępstwo od art. 311 § 1 ówczesnego obowiązującego kodeksu handlowego, zgodnie z którym minimalny kapitał zakładowy spółki akcyjnej powinien wynosić 100 000 zł. Było to jednak podyktowane chęcią zagwarantowania pew-

ności obrotu w sporcie profesjonalnym, w szczególności zapobieżeniem częstego wówczas wycofywania się klubów sportowych z rywalizacji w trakcie sezonu oraz zabezpieczeniem roszczeń zawodników z tytułu kontraktów o profesjonalne uprawianie sportu [Cajsel 2001, 57-58]. Następnie, na mocy art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, wskutek skreślenia art. 32 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, minimalny kapitał akcyjny sportowej spółki akcyjnej był identyczny jak w przypadku „zwykłej” spółki akcyjnej i opiewał na kwotę 500 000 zł. Obniżenie minimalnego kapitału zakładowego w spółce akcyjnej do 100 000 zł, które wprowadzono w dniu 8 stycznia 2009 r., tj. w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej kodeks spółek handlowych [Ustawa z dnia 23 października 2008 r.], nastąpiło już po wejściu w życie ustawy o sporcie kwalifikowanym [Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. - akt uchylony przez ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie], likwidującej instytucję sportowej spółki akcyjnej. Warto nadmienić, iż ustawa o sporcie kwalifikowanym funkcjonowała równolegle z ustawą o kulturze fizycznej aż do 16 października 2010 r., tj. do dnia wejścia w życie obecnie obowiązującej ustawy o sporcie [Ustawa z dnia 25 czerwca 2010], uchylającej obie te ustawy z wyjątkiem art. 43 ustawy o kulturze fizycznej.

Kolejne odstępstwo od przepisów dotyczących „zwykłych” spółek akcyjnych wynikające ze specyfiki sportowej spółki akcyjnej dotyczyło kompetencji poszczególnych organów [Cajsel 2001, 55]. Zgodnie z art. 33 ustawy o kulturze fizycznej zarząd sportowej spółki akcyjnej, aby przyjąć preliminarz wydatków dotyczących działalności sportowej, potrzebował zgody walnego zgromadzenia akcjonariuszy udzielonej większością głosów. Takie rozwiązanie było konsekwencją tego, że klub sportowy w dobie postępującej profesjonalizacji i komercjalizacji sportu na ogół prowadził również inną, pozasportową działalność gospodarczą [Szwarc 2000, 65-66].

Przepisy dotyczące sportowej spółki akcyjnej inaczej również regulowały kwestię związaną z wydawaniem akcji. Na mocy art. 32 ust. 4 ustawy o kulturze fizycznej takie spółki nie mogły emitować akcji uprzywilejowanych, co stanowiło wyraźne odejście od rozwiązania przyjętego pierwotnie w art. 357 kodeksu handlowego, a następnie w art. 351 kodeksu spółek handlowych. Kolejna różnica względem „zwykłej” spółki akcyjnej dotyczyła podziału dywi-

dendy (zob. art. 34 ust. 1 zd. 1 ustawy o kulturze fizycznej). Odmiennie uregulowano również zasady zarządzania kapitałem zapasowym, który zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, mógł być przeznaczony jedynie na zabezpieczenie roszczeń zawodników. Na sportową spółkę akcyjną nałożono również dodatkowy obowiązek informacyjny (art. 35 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej). W sposób szczególny zostały określone warunki przedłużenia terminu spłaty pożyczki udzielonej sportowej spółce akcyjnej przez jej akcjonariusza lub członka władz (zob. art. 34 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej), którą podobnie jak w przypadku „zwykłej” spółki akcyjnej pełniły: walne zgromadzenie akcjonariuszy, zarząd i rada nadzorcza.

Differentia specifica rywalizacji sportowej spowodowała, iż ustawodawca w sposób szczególny określił zakres zakazu konkurencji. Zgodnie z art. 32 ust. 5 ustawy o kulturze fizycznej osoby fizyczne bądź prawne, które posiadały więcej niż 1% kapitału akcyjnego w sportowej spółce akcyjnej, nie mogły posiadać więcej niż 1% akcji w jakiegokolwiek innej sportowej spółce akcyjnej. Natura działalności sportowej przyczyniła się także do ustanowienia, na mocy art. 32 ust. 6 ustawy o kulturze fizycznej, zakazu udzielania pożyczek lub poręczenia pożyczki innej spółce z tej samej dyscypliny sportowej [Cajsel 2001, 58].

W obliczu licznych problemów finansowych kluby sportowe niejednokrotnie decydowały się na zmianę formy organizacyjno-prawnej ze stowarzyszenia kultury fizycznej na sportową spółkę akcyjną, licząc na uwolnienie się od wszelkich ciążących na nich zobowiązaniach finansowych. Co niezwykle istotne, kontynuowały one rywalizację sportową w klasie rozgrywkowej właściwej dla jego poprzednika, tj. klubu sportowego działającego uprzednio w formie stowarzyszenia kultury fizycznej [Cajsel 2001, 59]. Mając na uwadze powyższą praktykę, ustawodawca w drodze nowelizacji z dnia 4 listopada 1999 r. zdecydował się na dodanie do ustawy o kulturze fizycznej art. 36a, w świetle którego taka sportowa spółka akcyjna przejmowała z dniem zgłoszenia do ligi zawodowej ogół praw oraz obowiązków majątkowych i niemajątkowych sekcji stowarzyszenia kultury fizycznej, w miejsce którego wstępowała do rozgrywek ligowych.

FIRMA SPORTOWEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ

Najistotniejsza z punktu widzenia referowanej tematyki różnica między sportową spółką akcyjną a „zwykłą” spółką akcyjną dotyczyła sposobu ich oznaczania. W myśl nakazu ustawowego, wyrażonego w art. 43² kodeksu cywilnego [ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.], przedsiębiorca (w rozumieniu art. 43¹ kodeksu cywilnego), działa pod firmą, która podlega rejestracji w rejestrze przedsiębiorców [Gniewek, Machnikowski 2014, 103]. Sportowe spółki akcyjne mogły być uznane za przedsiębiorcę, gdyż prowadziły działalność w zakresie sportu profesjonalnego polegającą na świadczeniu usług sportowych za wynagrodzeniem o społecznej użyteczności [Biliński 2001, 11].

Z uwagi na to, że zarówno sportowa spółka akcyjna, jak i „zwykła” spółka akcyjna posiadają osobowość prawną, to w świetle art. 43⁵ kodeksu cywilnego firmę tychże spółek stanowi ich nazwa, tj. oznaczenie, pod którym prowadzą działalność gospodarczą lub zawodową służące ich podmiotowemu wyróżnieniu na tym rynku [por. Pietrzykowski 2013, t. I, 173 i n.]. Elementem koniecznym firmy każdej osoby prawnej jest korpus (rdzeń), który co do zasady może być swobodnie obrany przez przedsiębiorcę oraz dodatek obligatoryjny określający formę prawną przedsiębiorcy. Firma osoby prawnej może także zawierać dodatki fakultatywne, tj. dowolnie wybrane słowa i zwroty wskazujące, m.in. na przedmiot działalności, jej rodzaj, zakres oraz charakterystykę czy też siedzibę przedsiębiorcy [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja 2008, 107]. Zarówno brzmienie dodatku obligatoryjnego określającego formę prawną osoby prawnej, jak i dopuszczalność oraz treść skrótu są normatywnie przesądzone [Pyziak-Szafnicka 2009, 439].

W świetle art. 305 § 1 kodeksu spółek handlowych firma spółki akcyjnej może być obrana dowolnie, przy czym powinna zawierać dodatek obligatoryjny „spółka akcyjna”. W myśl § 2 w obrocie, tj. w każdej sprawie pozaspółkowej, dopuszczono możliwość posługiwania się skrótem „S.A.”, a więc odnoszącym się jedynie do dodatku obligatoryjnego, nie zaś do korpusu, który nie może być skraccany [Kidyba 2015, s. 69]. Odmiennie stanowisko zajmuje U. Promińska, która za granicę dopuszczalności skrótów w zakresie korpusu uznaje charakter firmy oraz zasady prawa firmowego [Promińska 2009, 439]. Warto nadmienić, że w piśmiennictwie zaaprobowano również praktykę używania skrótu w postaci „SA” [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja

2008, t. III, 98]. Z uwagi na to, że art. 305 § 1 i 2 kodeksu spółek handlowych ma charakter bezwzględnie obowiązujący, statut spółki nie może przewidywać dopuszczalności używania swej firmy w brzmieniu skróconym w inny sposób, aniżeli wskazany w powyższych przepisach. Ujęcie dodatku obligatoryjnego w cudzysłowie oznacza, że odpowiednie słowa powinny zostać zamieszczone w pierwszym przypadku liczby pojedynczej, bez zmian i skrótów [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja 2008, t. III, 105-107].

Firma sportowej spółki akcyjnej, zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o kulturze fizycznej, mogła być obrana dowolnie, ale powinna była zawierać dodatek obligatoryjny „sportowa spółka akcyjna”. Zarówno dodatek „spółka akcyjna”, jak i „sportowa spółka akcyjna”, w przeciwieństwie do korpusu, nie mogą być wyrażone w języku obcym [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja 2008, t. III, 103]. Specjalne oznaczenie sportowej spółki akcyjnej było podyktowane chęcią jej odróżnienia od „zwykłej” spółki akcyjnej. Dowolność w obraniu korpusu i dodatków fakultatywnych w odniesieniu do spółek akcyjnych i sportowych spółek akcyjnych nie mogła jednak prowadzić do naruszenia zasad prawa firmowego: prawdziwości, jedności, wyłączności, ciągłości i jawności [Kidyba 2015, 67]. W przypadku sportowej spółki akcyjnej, odmiennie niż w przypadku spółki akcyjnej, ustawodawca nie unormował kwestii związanej z dopuszczalnością używania skrótu. W praktyce, pomimo braku wyraźnej podstawy prawnej, kluby sportowe działające w formie sportowych spółek akcyjnych posługiwały się skrótem „S.S.A.”. Należy podkreślić, iż z uwagi na to, że skrót firmy powinien wprost nawiązywać do jej pełnego brzmienia, w okresie obowiązywania przepisów o sportowych spółkach akcyjnych nie można było dopuścić usuwania lub upraszczania elementów świadczących o odróżniającym charakterze firmy tychże spółek [Pyziak-Szafnicka 2009, 440]. Ponadto analogicznie jak przy spółkach akcyjnych wydaje się, iż zasadnym było wówczas zaaprobowanie posługiwania się również skrótem „SSA”.

USUNIĘCIE INSTYTUCJI SPORTOWEJ SPÓŁKI AKCYJNEJ Z POLSKIEGO SYSTEMU PRAWA A PRAWO FIRMOWE

W obliczu powszechnego niezadowolenia z tempa rozwoju sportu profesjonalnego w Polsce ustawodawca zdecydował się odejść od jego silnej re-

glamentacji i na mocy art. 62 pkt 16 ustawy o sporcie kwalifikowanym uchylił m.in. art. 29-35 ustawy o kulturze fizycznej, a więc przepisy dotyczące sportowej spółki akcyjnej. Tym samym wskutek usunięcia instytucji sportowej spółki akcyjnej z polskiego systemu prawnego dotychczasową jej pozycję w sporcie profesjonalnym zajęła spółka akcyjna, czego najlepszym dowodem był art. 15 ust. 4 ustawy o sporcie kwalifikowanym, który stanowił, iż w skład ligi zawodowej w grach zespołowych mogły wchodzić, co do zasady jedynie kluby sportowe będące spółkami akcyjnymi. Jednakże mając na celu głównie interes klubów, które uzyskały promocję do najwyższej klasy rozgrywkowej, zgodnie z ustępem 5 dopuszczono czasową możliwość występowania w lidze zawodowej klubu sportowego działającego w innej formie niż spółka akcyjna, przy czym wymagało to wniosku właściwego związku sportowego i następnie jego akceptacji przez ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu [Kaliński, Koszowski 2011, 38-40]. Obecnie, zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o sporcie, do występów w lidze zawodowej w grach zespołowych dopuszcza się tylko i wyłącznie kluby sportowe w formie spółek akcyjnych. Warto nadmienić, że w projektach ustawy o sporcie z dnia 5 marca 2009 r. [<https://bip.msit.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/zakonczoney-proces-legi/ustawa-o-sporcie/243,Projekt-z-dnia-5-marca-2009-r.html>] oraz z dnia 5 sierpnia 2009 r.

[<https://bip.msit.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/zakonczoney-proces-legi/ustawa-o-sporcie/409,Projekt-ustawy-o-sporcie-wraz-z-aktami-wykonawczymi-z-dnia-5-sierpnia-2009-r.html>] podjęte jednak zostały nieudane próby przywrócenia instytucji sportowej spółki akcyjnej do obrotu.

Pomimo że w przepisach prawa powszechnego nie ma już instytucji sportowej spółki akcyjnej, a ustawodawca, w myśl art. 77 ust. 1 ustawy o sporcie kwalifikowanym, dał klubom sportowym działającym w formie sportowej spółki akcyjnej czas jedynie do dnia 1 września 2006 r. na dostosowanie swoich przepisów i formy działania do wymogów ustawowych, to w praktyce wiele klubów sportowych nadal dokonuje oznaczenia przy użyciu dodatku „sportowa spółka akcyjna” czy skrótu „S.S.A”. Na dzień 14 maja 2016 r. w KRS widnieje aż 61 sportowych spółek akcyjnych, w tym 18 znajduje się w likwidacji [informacja na bazie Centralnej Informacji KRS, <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t,>].

Jedną z przyczyn takiego zachowania może być anachroniczność przepisów wewnętrznych poszczególnych związków sportowych. Jako przykładem posłużę się przepisami Polskiego Związku Piłki Nożnej. Zgodnie z § 5 ust. 1 uchwały nr XII/194 Zarządu PZPN o członkostwie¹ klub piłkarski będący członkiem PZPN może działać m.in. pod postacią sportowej spółki akcyjnej. W sezonie 2015/2016 w Ekstraklasie występowały aż trzy kluby, które posługiwały się powyższym oznaczeniem i były to: „Górnik Zabrze Sportowa Spółka Akcyjna”, „Jagiellonia Białystok Sportowa Spółka Akcyjna” oraz Miejski Klub Sportowy „Cracovia” Sportowa Spółka Akcyjna. Wówczas w I Lidze Polskiej był to z kolei jeden klub sportowy – „Arka Gdynia Sportowa Spółka”. Jednakże wszystkie wymienione wyżej kluby w Centralnej Informacji KRS w rubryce „forma prawna” są wpisane jako spółki akcyjne².

Innym przykładem na dalsze posługiwanie się oznaczeniem sportowej spółki akcyjnej jest § 1 ust. 3 nieobowiązującej już uchwały IX/140 Zarządu PZPN w sprawie organizacji rozgrywek [Uchwała z dnia 3 i 7 lipca 2008 r., [https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/265-organizacja_rozgrywek\(2\).pdf](https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/265-organizacja_rozgrywek(2).pdf)], w świetle którego kluby sportowe będące członkami PZPN i uczestniczące we współzawodnictwie sportowym mogły posiadać wyłącznie formę sportowej spółki akcyjnej lub stowarzyszenia kultury fizycznej, która to instytucja również została usunięta z polskiego systemu prawnego na mocy ustawy o sporcie kwalifikowanym.

Z uwagi na to, że w obecnym stanie prawnym nie ma już instytucji sportowej spółki akcyjnej, to w kontekście oznaczania klubów sportowych działających dawniej w powyższej formie należy obecnie stosować przepisy dotyczące firmy spółki akcyjnej. W konsekwencji należy przyjąć, że powinny one z własnej inicjatywy albo na skutek wezwania przez sąd rejestrowy dokonać stosownej zmiany w umowie spółki, a następnie złożyć wniosek KRS Z3 o zmianę danych podmiotu w rejestrze przedsiębiorców polegający na zmianie dodatku obowiązującego z „sportowa spółka akcyjna” na „spółka akcyj-

¹ uchwała z dnia 11 grudnia 2015 r., https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/1292-uchwa%C5%82a%20o%20cz%C5%82onkostwie%202015.docx

² informacja na bazie Centralnej Informacji KRS, <https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t>

na” [Kaliński, Koszowski 2011, 45]. Sąd rejestrowy powinien bowiem z urzędu czuwać m.in. nad prawidłowym używaniem firmy w obrocie [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja 2008, t. III, 99]. W świetle art. 430 § 2 kodeksu spółek handlowych, zgłoszenie zmiany statutu powinno być dokonane nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia powzięcia uchwały przez walne zgromadzenie akcjonariuszy.

Jednakże z uwagi na trudności praktyczne powyższego rozwiązania wynikające m.in. z wymogu zwołania walnego zgromadzenia akcjonariuszy, uzyskania trzech czwartych głosów (statut może przewidywać surowsze warunki powzięcia uchwały) oraz konieczności składania dokumentów rejestrowych, kluby niejednokrotnie decydują się na inny sposób rozwiązania problematycznej sprawy dotyczącej oznaczenia. Na wstępie należy jednak zaznaczyć, że brzmienie dodatku „spółka akcyjna” nie może być uzupełniane innymi informacjami dotyczącymi spółki za wyjątkiem dodatków: „w organizacji”, „w likwidacji” i „dawniej”, po którym powinno znaleźć się brzmienie firmy przed przekształcenia. W rezultacie wszelkie dodatkowe określenia kształtować będą jedynie korpus lub będą stanowiły dodatki fakultatywne [por. Kidyba 2015, 68]. Miejsce, w którym mogą znaleźć się dodatki fakultatywne, nie jest unormowane prawnie i zależy wyłącznie od woli założycieli spółki. Dopuszcza się więc umieszczenie ich przed korpusem firmy lub po nim [Sołtysiński, Szajkowski, Szumański, Szwaja 2008, t. III, 99]. Tym samym należy uznać, że w obecnym stanie prawnym dodatek obligatoryjny wskazujący na formę prawną spółki akcyjnej nie może zawierać słowa „sportowa”, które może być zaś elementem korpusu albo występować przed nim lub po nim jako dodatek fakultatywny. Część klubów pragnie jednak utrzymać ten zwrot w treści firmy, gdyż świadczy on o prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej w zakresie sportu, co może przyczynić się do efektywniejszego pozyskania nowych sponsorów [Kaliński, Koszowski 2011, 44-45]. Nie zmienia to jednak tego, że w świetle art. 305 § 2 kodeksu spółek handlowych dalsze posługiwanie się skrótem S.S.A. należy uznać za nieprawidłowe.

UWAGI KOŃCOWE

W obecnym systemie prawnym w Polsce nie ma specjalnych przepisów odnoszących się do sportowych spółek akcyjnych. W konsekwencji, mamy więc do czynienia ze „zwykłymi” spółkami akcyjnymi, które funkcjonującą na

podstawie przepisów kodeksu spółek handlowych i to bez jakichkolwiek odrębności wynikających z regulacji dotyczących sfery sportowej. W rezultacie za nieprawidłową należy uznać dalej powszechną praktykę posługiwania się dodatkiem „sportowa spółka akcyjna” i w konsekwencji skrótem „S.S.A.”. Dodatek obligatoryjny powinien więc mieć brzmienie „spółka akcyjna”. Wspomniana anachroniczność w oznaczaniu klubów sportowych może dziwić tym bardziej, że wszelkie wątpliwości związane z problematyką posługiwania się zwrotem „sportowa spółka akcyjna” zostały co najmniej dwukrotnie rozstrzygnięte w sposób jednoznaczny przez ministra właściwego ds. sportu. W opinii Departamentu Prawno-Kontrolnego Ministerstwa Sportu z dnia 20 lipca 2006 r. stwierdzono, iż: „obecne przepisy prawa nie posługują się pojęciem sportowa spółka akcyjna, a nazwa klubu sportowego powinna zawierać jedynie dopisek spółka akcyjna”

[cyt. za <http://prawosportowe.pl/p,442,spolka-akcyjna-czy-sportowa-spolka-akcyjna.html>]. Rezygnacja ustawodawcy z konstrukcji sportowej spółki akcyjnej podkreślona została również w Odpowiedzi ministra sportu i turystyki na interpelację nr 5397 w sprawie statusu klubów sportowych działających w formie spółek

[<http://www.sejm.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=758CCD5C>].

Co więcej, takie posługiwanie się dodatkiem sportowa spółka akcyjna może nasuwać pewne wątpliwości, co do ewentualnych specjalnych regulacji prawnych dotyczących takich spółek, odbiegających od rozwiązań odnoszących się do „zwykłych” spółek akcyjnych przyjętych w kodeksie spółek handlowych. Jednocześnie należy podzielić stanowisko o prawnej dopuszczalności posługiwania się zwrotem „sportowa” zarówno w korpusie firmy, jak też przed nim lub po nim w formie dodatku fakultatywnego. Jednakże trzeba podkreślić, że dodatek obligatoryjny takich spółek powinien mieć zawsze brzmienie „spółka akcyjna”.

SPIS LITERATURY

Baczewski A., *Elementy prawa handlowego w "Ustawie o sporcie kwalifikowanym"*, „Sport Wyczynowy” 2005, nr 9-10.

Biliński M., *Sportowa spółka akcyjna – forma prowadzenia działalności gospodarczej z zakresu sportu profesjonalnego*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2001, nr 9.

Cajsel W., *Charakter prawny karty zawodniczej (karty zgłoszenia)*, „Sport Wyczynowy” 2001, nr 5-6.

Cajsel W., *Sportowa spółka akcyjna – szczególny rodzaj spółki kapitałowej*, „Sport Wyczynowy” 2001, nr 7-8.

Fundowicz S., *Prawo sportowe*, Wolters Kluwer, Warszawa 2013.

Gniewek E., Machnikowski P. (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, C.H. Beck, Warszawa 2014.

Kaliński M., Koszowski M. (red.), *Prawo sportowe i turystyczne – między regulacją a deregulacją*, Wyd. UJ w Krakowie, Kraków 2011.

Kidyba A., *Kodeks spółek handlowych. Tom II. Komentarz do art. 301 – 633 k.s.h.*, Wolters Kluwer, Warszawa 2015.

Pietrzykowski K. (red.), *Kodeks cywilny. Tom 1. Komentarz do art. 1 – 449*, C.H. Beck, Warszawa 2013.

Pyziak-Szafnicka M., *Kodeks cywilny. Część ogólna. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2009.

Radke H., *Sport i prawo – jakie regulacje, jaki zakres?*, „Sport Wyczynowy” 2007, nr 7-9.

Sołtysiński S., Szajkowski A., Szumański A., Szwaja J., *Kodeks spółek handlowych. Komentarz do artykułów 301 – 458. Tom III*, C.H. Beck, Warszawa 2008.

Szwarc A. J. (red.), *Status prawny polskich klubów i związków sportowych*, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2000.

AKTY NORMATYWNE

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r., Dz. U. 1934, nr 57, poz. 502 ze zm.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., nr 0, poz. 380 ze zm.

Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, Dz. U. 1996, nr 25, poz. 113 ze zm.

Ustawa z dnia 4 listopada 1999 r. o zmianie ustawy o kulturze fizycznej, Dz. U. 1996, nr 96, poz. 1106.

Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych, tekst jedn. Dz. U. 2016, nr 0, poz. 1578.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o sporcie kwalifikowanym, Dz. U. z 2005 r., nr 155, poz. 1298 ze zm.

Ustawa z dnia 23 października 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks spółek handlowych, nr 217, poz. 1381.

Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 roku o sporcie, tekst jedn. Dz.U. z 2016 r., nr 0, poz. 176 ze zm.

PRZEPISY WEWNĘTRZNE PZPN

Uchwała nr XII/194 Zarządu Polskiego Związku Piłki Nożnej z dnia 11 grudnia 2015 r. o członkostwie.

Uchwały nr IX/140 Zarządu PZPN z dnia 3 i 7 lipca 2008 r. w sprawie organizacji rozgrywek.

ŹRÓDŁA INTERNETOWE

<https://bip.msit.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/zakonczony-proces-legi/ustawa-o-sporcie/243,Projekt-z-dnia-5-marca-2009-r.html> [data dostępu 19.05.2016].

<https://bip.msit.gov.pl/bip/projekty-aktow-prawnyc/zakonczony-proces-legi/ustawa-o-sporcie/409,Projekt-ustawy-o-sporcie-wraz-z-aktami-wykonawczymi-z-dnia-5-sierpnia-2009-r.html> [data dostępu 19.05.2016].

<https://ems.ms.gov.pl/krs/wyszukiwaniepodmiotu?t:lb=t>, [data dostępu 14.05.2016].

<http://prawosportowe.pl/p,442,spolka-akcyjna-czy-sportowa-spolka-akcyjna.html> [data dostępu 19.05.2016].

[https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/265-organizacja_rozgrywek\(2\).pdf](https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/265-organizacja_rozgrywek(2).pdf) [data dostępu 14.05.2016].

https://www.pzpn.pl/public/system/files/site_content/635/1292-uchwa%C5%82a%20o%20cz%C5%82onkostwie%202015.docx [data dostępu 14.05.2016].

<http://www.sejm.pl/Sejm7.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=758CCD5C> [data dostępu 19.05.2016].